

AKATAPPA

Haziran 2017 - Sayı 210

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Yusuf ALPER

Tahir ABACI

HAYATTAN DUVAR

Yüreğimden hüznün hiç eksilmedi
Gözümdeki ışık durmaksızın azaldı
Yüzüm sarktı gözüm toprağa baktı
İnsanlar yüzümde bir umut aradılar
Buldular mı-ıssız toprağa aktı-

Dünyada oluşumu sorguladım yeniden
Anlamsızca sonuçsuzca ve sonsuz
İşte geldim gidiyorum sorun ne
İstemesem de gideceğim sorun ne
Anlamsız bütün bunlar; nafile

Boş işlerle uğraşmak derdi dedem
Gün boyu çalı çırpı çelik çomak varken
Nereden geldim nereye gidiyorum sorusu
Kazdığın yola bir kazma daha vurmak ...
İş mi yani bu işlerle uğraşmak

Ya sözcük sözcük üstüne çek bir çay
Yığılsın akan sular devrilsin dağlar
Gümbür gümbür dizilsin dizeler art arda
Ölümlü ne işin var, zaten kapıda
Sözcük sözcük üstüne hayattan duvar

Kâzım ŞAHİN

BEKLEMEK

bir ay çizmiş birkaç yıldız kâğıda sonra da kesmiş kızım
as bunları baba gökyüzüne gitsin bu karanlık
gözlerime kaçtı toz kalbimden geçti rüzgâr
tenim ateş içimde dilimde düğüm

bir güneş çizmiş ellerine bir nehir dudaklarıma
as bunları gökyüzüne ölüm olmasın bir de ayrılık
aşk kaçtı gözüme köprüler kurdum serin sulara
geceyle gündüzü bir solukta dolaştım

yelkenli denizler çizmiş fesleğen kokulu adalar
gittiği yerden dönebilsin diye herkes
güzelliği kendinden gizli bir atlas
güzel atlılar ve serüvenler

mevsimler çizmiş kirlenmeyen camlara
apaydınlık görünsün diye gökyüzü
ormanlıkları geçtim ayağımda diken saçlarımda koku
bekledim memleketimin limanlarında

ŞİİRLER

HEMEN NEMLENİR GÖZLERİN

Hemen de nemlenir gözlerin
Çoruh kıyısında yağmur öncesi
Karlıdağ istasyonundan kaçak bindim
Çoruh'a geçit veren gözlerin
Güleç gözlerin sebep gözlerin

Ne çok yol aldık gözlerinle
Demiştin bitmez hiç bir yolculuk
Olduğun yerdir belki de aradığın
Aramazsan bulamayacağını...

2014

ÜÇ YÖN, İZMİR

Birinci İzmir loş bir baraka
Nâzım Hikmet'in kurduğu gizli matbaa
Şehire hiç karışmadan, çoğalmadan
Fırtına cüretine mezar
Fırtına fiyatına kahr...

İkinci İzmir denize açılan paslı kapı
Bloklar arasında kekeme şadırvan
Bataklık denizde ıslanan kumral kadın
Şükran Oteli lokantasında zehir olan yemek
Alsancak Garının sundurmasındaki hayalet

Üçüncü İzmir Menemen üzerinden
İncir depoları, tütün depoları, şiir depoları
Pegasus'u hangi hana bağlamalı
Geçti Ankara'dan gelen tren
Penceresinde Seferis diye biri

2010

Tahir Abacı, Okan Akbulut, Adnan Akdağ, Hüseyin Alemdar, Yusuf Alper, C. Tanju Buçak, Ziya Boz, Mehmet Cengiz, Ünsal Çankaya, Hasan Efe, Altay Ömer Erdoğan, Barış Erdoğan, Özgün Ergen, Osman Serhat Erkekli, Mehmet Girgin, Şenol Gürel, Korkut Kabapalamut, Selami Karabulut, Aytekin Karaçoban, Nevzat Konşer, Tataryen Lokman, Hüseyin Peker, Mehmet Rayman, Halil Şahan, Kâzım Şahin, Şerif Temurtaş, Erdinç Top, Mehmet Topal, Mümtaz Tuzcu, İrfan Yıldız, İsmail Güney Yılmaz, Recep Yılmaz.

ÜZGÜN GÜNLÜK XII

(Düşünce Ağırıklı, Okuma ve Sinema Günlükleri)

Korkut KABAPALAMUT

14 Temmuz 2016

23.30. 11'e doğru uykumu tam da alamamış olarak uyandım. Üzerime bir atlet geçirip kahvaltı için simit almaya çıktım. Bulut gece yanımda yatmakta ısrar etti ve her zamanki gibi yatağın çoğunu kendine ayırdı. Bölük pörçük uyudum. Gün boyu da Bulut'la oynamam ya da ilgilenmem gerekti tabii. Kendimi kurtarabildiğim sınırlı zaman dilimlerinde Bernhard'ın son çıkan kitabını bitirdim. Walser'in *Bir Pınar Gibi*'sine biraz devam ettim. *Naber* dergisinin kalan birkaç sayfasını okudum. Önümüzdeki haftaya ilişkin tatil planları yaptık. Günübürlüğüne birkaç kez güzel, büyük bir otele gideceğiz muhtemelen. Bu yıl henüz denize giremedim. Haber sitelerinde, tatil yapan ünlülerin resimlerini görünce, kendilerine sinir olmakla beraber biraz özeniyorum doğrusu. Zira bu yaz havalar aşırı sıcak, tatile çıkmakla eve kapanmak dışında üçüncü bir seçenek bulunmuyor. Bir ara İsrail'den bir avukat arkadaşım aradı. Türkçeye yaptığı resmi bir çeviriyi düzeltmemi istedi. Düzeltilecek tek bir sözcük bile bulamadım. Adam neredeyse benim kadar iyi Türkçe biliyor. Epey bir gevezelik ettik. Sonra neyse ki bağlantı koptu, kurtuldum. Bulut sayılmazsa yazmaya ve yaşamaya değer bir gün değildi. Bolca yemek yedim. Beslenme konusunda kendimi durdurmakta zorlandığım bir dönem. Çok değil, on yıl kadar önce şimdikinden 35 kilo daha hafif bir adamdım. İştahım normaldi. Galiba o zamanlar biraz daha enerjiktim ve bel ağrılarım hiç yoktu. Şimdi gözlerimi açık tutabilmek için bile özel çaba sarf etmem gerekiyor. Gece iyi ve uzun uyumuşsam bile bu böyle... Herkes bardağımı dolu tutmak zorunda. Bu dünya gözlerim için fazla derin ve büyük sanırım. Ventilator gürlüğüyle dönüyor, hep dönüyor, hafif rüzgâr gövdemi dikkatle yalayıp geçiyor, acaba oradan nereye kayboluyor? Okumalı...

15 Temmuz

Mutluymuşsun, bedbahtmışsın kimin umurunda. Birbirimize müthiş uzak, yabancı, ilgisiz. Ancak öldüğünde doğru dürüst düşünürüz biri üzerine. Belki o zaman bile yeterince değil. Nasıl bu derece bencil, gaddar, umursamaz olabildiğimizin bir açıklaması vardır mutlaka... Verimsiz bir gün oldu. Başarılı sayılamayacak bir bilimkurgu filmi izledim. Adı *Pitch Black* (Derin Karanlık). 2000 yapımı. Yıldızlar arası yolculuk yapan bir geminin, bir gezegene zorunlu iniş yapması, daha doğrusu bildiğin düşmesi fantezisine dayanıyor. Yolcular arasında tehlikeli bir mahkûm var. Kendisi aynı zamanda oldukça karizmatik, atletik, becerikli biri. Sahra koşullarında pek çok işe yarayabileceğinden mürettebat onu serbest bırakıyor. Zaten adam bağlasan da rahat durmayacak cinsten. Kazazedeler, gezegenden nasıl kurtulacaklarını kara kara düşünürken insan yiyen, Alien'vari, ufak dinozorlara benzeyen vahşi kuşların saldırısına uğruyorlar. Gezegenin üç ayrı güneşi var. Biri, Satürn gibi halkalı. Bunların doğum ve batımlarına ilişkin görüntüler belki de filmin tek olumlu yanıydı. Bu saçmalığın üzerine güzel, felsefi bir bilimkurgu filmi izleyeyim de gözlerimin pası silinsin deyip Ethan Hawk'ın başrolünde oynadığı *Gattica* adlı bir filme başladım. Genetik seçicilikle rastlantısallık ikilemine dayalı sağlam bir senaryosu var. Ancak filmi birkaç yıl önce zaten beğeniyle izlediğimi fark edince artık

yılgınlığa kapıldım ve biraz uzanıp dinleneyim dedim. Kalkacak dermanı bulana dek yaklaşık iki saat geçmiş. Kalkınca S.Lem'in ünlü *Solaris*'ine nihayet başladım. Umduğumdan daha okunaklı, izlenebilir bir kitap çıktı.

21.30. Bilimkurgu filmi izleme maceram fiyaskoyla sonuçlanınca bari yine bir ana akım film izleyeyim dedim. Karşıma *Nicht Mein Tag* adlı Alman komedisi çıktı. Bir yol, soygun ve serüven filmi aynı zamanda. Baştan itibaren büyük bir ilgi ve zevkle izleyip bitirdim. O uyduruk *Pitch Black*'in üzerine iyi geldi (Çok muvaffak olmuşlar gibi bir de devam filmini çekmişler *Riddick Günlükleri* adında). Başrol oyuncularından Moritz Beleibtreu'yu çok severim zaten. İki Fatih Akın filminde oynamıştı yanılmıyorsa. Fragmanını izleyince, bunlardan *Soul Kitchen*'i tekrar izleyesim geldi. Bu gün ve gece hava gerçekten çok sıcak. Ventilatorüm bir sivrisinek kadar etkisiz. Galiba en iyisi biraz daha Lem okumak. Belki biraz da şiir. Uykumu kaçırdığı için viskiyi kendime yasakladım. Uykusuzluğa dayanabilecek kadar kudretli biri değilim. Sinir sistemim tamamen çöküyor.

16 Temmuz

Boğucu, kasvetli bir gün. Dün gece itibarıyla TSK içindeki bir grup darbe girişiminde bulundu. Her şeyden habersiz *Solaris*'imi okuyordum ki, bir yakınımın haber vermesiyle olayı öğrendim. Sabah 3'e dek gelişmeleri endişeyle takip ettim. İnternet çalışmadı, haber kanallarına talim etmek zorunda kaldım. Darbenin başarısızlığa mahkûm olduğu, ilk anlarda başbakanın büyük bir soğukkanlılık ve sükûnetle haber kanallarında konuşmasından ve cumhurbaşkanının özgür olmasından belliydi. Bilineceği üzere, ciddi bir darbe girişiminde ilk olarak hükümet üyeleri; hatta muhalefet partilerinin önde gelen isimleri gözaltına alınır, baskın ve operasyonlar sabaha karşı, halk uykudayken gerçekleşir, siyasilere halka seslenmelerine asla izin verilmez. Bir ara TRT'den darbe bildirisi (kompozisyon açısından son derece başarılı, berbat) okunmasıyla, acaba bu ne idüğü belirsiz sürpriz girişim başarılı mı oldu diye düşündüysem de, TRT yayınının aniden kesilmesi ve Atatürk Havalimanı'ndan tankların geri çekilmesiyle kamikaze hareketinin sönmüldüğü sonucuna varmak zor olmadı. Nitekim sonraki tüm gelişmeler de darbeciler aleyhine gerçekleşti. Yaşamını yitiren yaklaşık 200 kişi için kahrolmamak elde değil. Tamamen pisipisine ölmüş oldular. Darbenin başarısız olmasını şans olarak görüyorum. Umarım, *Yurtta Sulh Konseyi* gibi deli saçması organizasyonlarla bir daha çıkılmaz bu halkın karşısına. Neymiş, yönetimi deruhte edeceklermiş...

17 Temmuz

Öğle. Günlerden Pazar. Ventilator dönüyor. 10.30'da kalktım, simit almaya çıktım, güzel bir kahvaltı yaptım, üzerine espresso yapıp içtim. Günlüğün önceki bölümlerini düzelttim, biraz güncelleştirdim... Dün akşam ve gece başrolünde Kurt Russell'ın (d.1951) oynadığı *Bone Tomahawk* (*Kemik Balta*) adlı korku-western türünde bir film izledim. Normalde, korku türünde film kesinlikle seyretmem. Ama öte yandan nitelikli westernlere de bayılırım. Mide bulandırıcı bir sahne olup olmadığını anlamak için önceden fragmanını izledim, temiz gibi göründü bana. Film, kansız da olsa bir gırtlak kesme sahnesiyle başladı, sonra neredeyse sonlara dek sakın ama uyutmayan bir tempoda devam etti, finale doğru yamyam Kızılderililer şerif yardımcısını koyun gibi boğazlayıp kancaya asmaya, üzerine de doğramaya kalkışınca gözlerimi yumdum, sonrasında fazla rahatsız edici bir sahne yoktu... Günün geri kalan kısmında başarısız darbe girişimiyle ilgili haber ve tartışma programlarını izledim. Biraz Bulut'la ilgilendim. *Solaris*'e devam ettim.

KUYRUK ÇİNGENE DÜĞÜNÜ

raflarda kitaplar, vitrinde çörekler, ekmekler
yoksula bedava, bir nefesçik beklemeli
kuyruk, çingene düğünü

kasketine saklanmış adam, ilk o uzanıyor
ekmek elinde eriyor, küf kokusu
ayrılmıyor, elleri uğru

kafka açlığı, gencin beynini kemirmekte
merhaba, ilk sayfaya çatalını batırdı
çıtır sözler, cümleler, sayfalar

bir katil, sinsî, kravatlı, kimsecikler bilmez
duvardaki antika tüfekte gözü
sahibini kolağan ediyor

polis ardı sıra dükkana dalıyor, beklemede
ekmeği bölüşelim diyor kasketliye
oralı değil, hava kurşun

katil, polisin niyetinde raskolnikov, ruh kaçkını
kafka'yı tutuklamalısınız efendim
gençte gözleriyle teslimiyet

raflar bomboş, küfü uçuşmakta düşüncelerin
kitapçı kilidi vuruyor kapıya
tutuklu bir kadın, gökyüzü mavimsi

KISA ŞİİRLER

1.
Gül artık
Kuşların gördüğü
2.
Baktığında nefretin bağında
Nefergesin
Koparıp doyamazlar ki
3.
Tozkulağı duyar en duyulmazı/ Rüyaı
4.
Hızla geçer insanlar nefret bırakarak
Seslenip veremezsin nefretini geriye
5.
Sancı baharın kışa dönme ihtimalidir
Limanda
6.
Ben görevliyim diyen çocuk
Naylon silahıyla
Barışı getirir
Şakasına

Bence böyle sakin bir yaşam sürmek dururken, cemaatçi falan olup darbe girişiminde bulunmak, sonra da hapsilere düşmek, belki de öldürülmek çok budalaca. Ama tabii, benim bunu buraya yazmam, söylemem de pek bilgece sayılmaz. Herkes kendi kaderini ve tabiatının gereğini yaşar sonuçta.

23.34. Hava serin sayılır. Öğleden sonra ve akşam iki film izledim. Neredeyse hiç okumadım. İlki, *Der Staat gegen Fritz Bauer*. 2.Dünya Savaşı'nın sona ermesinden 12 yıl sonra, hâlâ kaçakNazileri arayan, yargı önüne çıkartmaya çalışan (görevi de zaten bu ve emrinde başka birkaç savcı da var) bir başsavcının idealistçe mücadelesini, bu mücadelesinin bizzat kendi ülkesinin yöneticileri tarafından nasıl baltalandığını, eski savaş suçlularının halen nasıl özenle korunduğunu ve resmi görevlerde bulunduğunu anlatan, tümüylegerçeklere dayalı bir film. Başsavcı Bauer günün birinde,Yahudilerin ölüm kamplarına naklini organize eden Yarbay Adolf Eichmann'ın Arjantin'de yaşadığına dair yazılı bir ihbar alıyor, ihbarı derhal eyalet başbakanına iletiyor, ancak umduğu desteği yazık ki bulamıyor; bunun üzerine vatana ihanetle suçlanmayı göze alarak Paris üzerinden gizlice İsrail'e gidiyor, Mossad'a başvuruyor, ancak onlar da önceliklerinin Araplarla savaşmak olduğunu, kendilerinin küçük bir örgüt, asıl vazifelerinin ise ölmüş Yahudileri değil yaşayanları savunmak olduğunu, kendi araştırmalarına göre Eichmann'ın Avusturya'da öldüğünü, ancak ikinci bir bağımsız kaynaktan aynı istihbaratın edinilmesi halinde harekete geçecekleri yanıtını veriyorlar. Başsavcı, Eichmann'ın yakalanması halinde Almanya'ya iadesini şart koşsa da,bekleneceği üzere Alman makamlarının gönülsüzlüğü nedeniyle bu amaç gerçekleşmiyor. Zira Eichmann'ın Almanya'da vereceği ifadeler nedeniyle halen görevde olan pek çok eski Nazinin deşifre olması, kurulu düzenin sarsılması kaçınılmaz. Bu mükemmel filmin üzerine bu kez bir gerilim filmi izlemeye karar verdim: *Cloverfield Yolu No:10*.Absürt ve zorlama finali dışında son derece başarılı bir seyirlikti kendi türünde. Sapık ve akıl hastası olup olmadığı belirsiz eski bir deniz piyadesi tarafından, nükleer ya da kimyasal bir saldırı olduğu, herkesin öldüğü, havanın zehirlendiği gerekçesiyle bir yer altı sığınağında alıkonan genç bir kadının başından geçenleri anlatıyor film. John Goodman'ı (d.1952) her zamanki gibi keyifle izledim.

19 Temmuz

Öğle. İşe gitmedim. Muhtemelen kahve almaya, yemek yemeye çıkarım bir ara. Zaman genellikle başarısız darbe girişimine ilişkin haber ve tartışmaları izlemekle geçiyor. Bunlar o derece yoğun ve enteresan ki, başka bir etkinliğe hevesim ve ayıracak zamanım kalmıyor. Dün bir tatil köyüne gittik ailem ve yeğenlerimle, köy yanar kel taranır örneği (Yangın hiç sönmeyince, kınanacak bir davranış olmaktan çıkıyor taranmak da tabii). Sakin ve güzel bir oteldi. Önce havuzda, sonra denizde bolca yüzdüm. Deniz son derece zindelik vericiydi biraz soğuk olmakla birlikte (Özdere)... Dün gece bir sayfa kadar aforizma kaleme aldım, her biri birer ikişer cümlelik. Epeydir erteliyordum bu işi. *Süje*'nin editörü Kıvılcım Vafi mesaj atıp bu ay için söz verdiğim ürünün akıbetini sorunca artık erteleyecek lüksüm ve yüzüm kalmadı; oturup 45 dakika kadar çalışarak metni hazırladım. Aforizmalardan biri şöyle: *Gerçek tanrı, ancak kendisinden daha üstün bir varlık yaratmaya tezzül ederdi.*

İki Şairden İki Şaire Bakış:
'HİKMET BURCUNDA BİR ŞAMAN',
BU DÜNYADAN GEÇMİŞLER YERE
BASMADAN!

Hüseyin PEKER – Altay Ömer
ERDOĞAN

8. ÇÖLE DÖKÜLEN NEHİR

Seyrele seyrele akar Zereşan
bir çölden bir başka çöle dökülür,
memnu haritası koyumda mahfuz Türkistan
kalbini kilitler yüzüme

ulu Tengri,

Geçtiğim köprüleri yık, yürüdüğüm yolları sür
hiçbir emare kalmasin krallığımdan,
gidiyorum işte paldır küldür
şahsıma münhasır cehennem

Yıldızları söndür, Ay'ı karart
içimi hafakanlar basar nasılsa geceleri,
sınırları muamma bir kâinat
bol gelir fikir hazneme

ulu Tengri,

Umurumda değil at ve meydan
ko şurda dursun şan şöhrat,
tokat diyorum ama şöyle esastan
âşıkane bir tokat şart
ödüllendirmek istiyorsan bir şairi

HÜSEYİN FERHAD

Kılıç İpekte Sınır (Toplu Şiirler, 3.baskı) adlı kitaptan, YKY,
İstanbul 2015

NE SIR NE SIFIR

bakıyorum gündüz yürütenler kayboluyor akşam
evlere girince kayboluyor odalar
saate bakan kayba uğruyor
düş bir saltanattır tahtını gören kayba uğruyor
hayata sarıldım diyen çene dövüyor tüm gün

herkes birbirinin yüzünü kullanıyor
güneş diye karanlığa tutuyor kir bulmak için
herkes birbirinin yalanını kullanıyor
istediği şeyi söyleyip aldığı yere koyuyor

ne onur ne sır ne sıfır
düşten gerçeğe ekmeğin hikayesini okur insan
doğduğu gün askıya almış şansını
kim verirse versin sözler hep boş
kim alırsa alsın taşlar hep çürük
büyüyecek parmaklarımızda köklü yalan
doğru adamların içinden geçecek kötü adamlar
alın terini dondurup basamak yapanlar
onların ses tellerine şarkılar çarpmış iyi insanlar

suyu büküp bileklerine geçirmişler
çakıp taşı toprağa
yere basmadan bu dünyadan geçmişler

SADIK YAŞAR

Yola Bakan Pencere adlı kitabından, Artshop Yayınları,
İstanbul 2017, s.51

Hüseyin Peker:

Hüseyin Ferhad, öyle derin ve kitap oylumlu incelenecek bir şair ki; ancak bazı saptamalarla yerini bulma gayreti içine girebileceğim. 1954 Antakya Hassa (kendi deyimiyle sınır kasabası) doğumlu bir Matematik öğretmeni. Matematik öğretmeni olduğu halde aile şirketi ile Adana'da ticaretle uğraşmış olan Ferhad, bir söyleşisinde, bu geçmişini şöyle özetliyor: "*Şiir dediğimiz şey matematiğin kendisidir zaten. Matematik dediğiniz şey de düşlemsel bir tasarıdır.*" Şimdi bir bankacı olarak ben de bunun birazına katılıyorum. Rakamlar arası ilinti kurmanın, geometri kurallarının mimari ve söz diziminde yeni düzenler yarattığı fikrinin yabancı sayılmam. Ama iki ek yapayım buraya kadar söylediklerime: "*Büyüdüğüm Hassa kasabası halkının büyük çoğunluğu iskân köylüleridir, yerleşik kültüre zorla geçirilmiş Türkmenler.*" Mine Söğüt ile *Kitap-lık* dergisi 2004 te yaptığı bu söyleşideki bir başka yanıt da, bu başlangıçla birleştirilebilir: "*Hayır, sorun coğrafya değil tercihtir. Mirasınızdır, terekenizdir; kimlerin nesniyle nereden başlamanız gerektiğidir.*" *Gene Yom Sanat* dergisinde 2004 te Cuma Duymaz'a verdiği yanıtlardaki şu satırlar da söyleme eklenebilir: "*80' Şiirinin kaynakları nelerdir? Mistisizm'dir. En önemlisi de yaşandığı çağ'dır: kutsal kitapların dünyası, vaad edilen cennet, mitolya, barbarların iktidarı. Bence 80' şairinin mimarları Yunanlılar ve Araplardır: Kavafis'tir, İmruül-Kays'tur. Ritsos'tur, Adonis'tir.*"

Şimdi buraya birkaç söz eklemek gerekiyor. Ferhad diyor ki: 80'lerin şairinin mimarları Yunanlılar ve Araplardır. Bence bu kendince tarif, Ferhad dünyasına ait... Çünkü Alman, Fransız, İngiliz hatta Amerikan şairinin, hatta yeraltı edebiyatı ve Beat özentisinin egemen olduğu 1980 dönemini Araplar ve Yunanlara sığdırmak ne derece makuldür? Evet, Seferis, Kavafis, Ritsos benzeri Yunan mitologyasından esinler taşıran Oktay Rifat'ın *Kolları Bağlı Odysseus'u*, Melih Cevdet Anday'ın *Ölümsüzlük Ardında Gilgamiş'i*, Edip Cansever'in *Tragedyalar'ı*, hatta günümüze kadar sürüklenen bu akışta Alovera'nın *Birinci Çoğul Şarkı'sı*, Aydın Afacan'ın *Binbir Deniz* dahil son yapıtları sınır komşumuz ve İyon, Yunan Kültürüyle iç içe büyüdüğümüz Ege kıyı kentleri (Bergama, Milet, Efes, Afrodisias vs) nedeniyle kültür kardeşliğimize ve iç içeliğimize dair örnekler olarak sayılabilir. Ama Adonis, Mahmut Derviş vb. ozanlarla ancak Filistin, İsrail çatışmalarının ardından bir bağ kurabilmiş durumdayız. Öncesi yok Arap bağının. Ama Pers şairiyle olan bağımız Mevlana nedeniyle öncelik arz etmekte. Hafız'ın kabrinde gül açma hikâyelerimiz, şiire Yahya Kemal ve öncesinden girmeye başladı. Ahmet Haşim'le Fransız simgeciyle buluştu. İkinci Yeni döneminde resmen iç içelik yaşadı. Şunu düşündüm birden; Hüseyin Ferhad, kendini Türkmen yürüğü sınıfında görse de, Hassa nüfusunun çoğunluğu Arap kitleden oluştuğuna bakarak, Arap sevgisini bünyesine de taşıyıp, bu konuyu gözlemekte midir?

Hüseyin Ferhad, şiirde olduğu kadar düzyazı ve fikirlerinde 'dopdolu dünyası'nı bir biçimde açığa çıkarırken taşkınlıklara da uğramakta ve abartmaktan hiç çekinmemektedir. Hatta bazen bir dediğini, ötesinde yakın biçimlere de uğratarak inandırıcılık safhasında yeni çağrışımlara sürüklenmekte, çok yönlü çalışan bir zihni öne

çıkarmaktadır. “Hüseyin Ferhad bir imla çırağı’dır, bir harf cini.” dediği yerde, kendi tarifini daha da uzatmaktadır: “Şiir Şamanizm’in ilk harfiyle başlar. Kültür dediğim folklorudur. Şamanizm’dir, İslamiyet’e kendiliğinden eklenmiş adettir. Babamın ezbere şiir okuması içine doğduğum kültürün bir refleksi idi. Ben hikmet burcunda bir şaman olarak görürüm kendimi.” Ferhad kendine özgü bir şiir evreni seçmiştir sonuçta.

Birçoğu yaşadığı Arap-Türkmen ortamının etkisiyle birleştirilecek bir ırklarımızın geçmiş bağlarını kapsayan kültür düzleminde yürüyen, dışına da taşmayan bir şiir dünyası. Ekseri manzume tipi döşenen, imgesi az daha düz anlatımlı bir çöl rüzgârı sanki. Ölü sıfatların çoğunlukta olduğu, daha kolay uyakların peşini bırakmadığı ama yaşadığımız coğrafyadan Orta Asya kültürüne varan bir evren. Kendi deyimleriyle bir tercih:

“Kelime haznem sığ
not ortalamam sıfır

Süngüm dik
aklım tıngır mıngır

Siyaset dediğin laf ü güzafır
medreseleri kapatalım
beni azad etme Sahip.”

Birhan Keskin, “işveli şiir” diyor Hüseyin Ferhad şiirine. Evet bir ucu oynaktır, takıntılıdır, doğaya düşkün, hatta çıkış noktasında doğadaki her şeyi ufkuna yaslayan, Anadolu’ya ait her türlü tarih bilgisini içinde eritip, Akdenizli olma çabasını esirgemeyen bir takıntı ondaki. Hazar, Kaşgar, Azerbeycan, Tienşan... Şiir kurmasının bir yakasında hep o duyulmadık sözlerden yola çıkar. Din labirentlerinde dolaşır, dediklerinin dışına taşamayan bir şiirin içine hapsedmiştir kendini. Ferhad’ın bir yanı İslamcı duyarlığın karşısına geçip yeni toplumcu olmaya soyunmasında. Şamanlıktan, büyüden, cinselliğe göz kırpan bir şiiri onarmaktan yana geliştirir şiir evrenini. Bölge sözcüklerini kullanır, şiirin ve dünyasının ilgisiz olmadığı halde Ece Ayhan’ın sıkı şiir dünyasıyla uzak kalmama gayretini gizlememiştir. Tüm takıntılı şiir dünyasına rağmen şaşırtıcı bir yanı kalmıştır tüm konuştuklarında, yazdıklarında. Bu haliyle ülkenin en iyi şairi olmayı hak edecekken; nedense, aynı şiirin dışına çıkamamak gibi bir suç işler de, sayılır kendisi. Yazdığı şiirde gözettiği tarihsel konulardan hiç ayrılmaz. Bunun birazı kimliğe hizmet eder, ama birazı da Hüseyin Ferhad şiirini sıkıcı kılar.

Hayati Baki ile yaptığı uzun bir söyleşide, farklı şeyler söylemese de, kendi üzerine basa basa bazı gerçekleri açıklamıştır: Rimbaud’un ‘Ben başkasıdır’ sözüne karşılık, şiirin öznesi şair değildir, olmamalıdır der çıkar işin içinden. Bütün şairlerde ‘kahraman çalımlı vardır’ demesi de bir işaret kanımca. Kendi ileri ve baş döndüren, çıkışlı-inişli anlatımına bir örnek verir gibi, ‘put veya totem sanatın ta kendisidir’ der geçer... Ehrimen dahil, şeytan, tanrı katı, efsane kataloğuna dair akla gelen ne varsa tıkıştırdığı kelime hazinesine de, parlak bir volkan kolonisinde durmadan deprem çağırın bir kızartı gözüyle bakabiliriz.

Üç zamanı yaşayan Kök Tengri, (üç) Büyük İskender’in yaşadığı asıl yerin çıkmaz tabirleri hep Hüseyin Ferhad’ın yeniden dönmek istediği tarih, yaşam ve geçmiş koşullu anlatımlarında saklı. Hep bunlara bandırarak süzer, görüş ufkundaki patlayıp, kızarıp da bozaranları. Ferhad bu haliyle, kendini; bir örnek giyinen dervişe benzettiği, şair kimliğini Sofizm’e, tasavvufa bu kadar yanaştırarak, günceli de

içine daha az bandırarak şiirini bir yerde hapsedmiş sayılmaz mı?

Kısaca Hüseyin Ferhad güçlü bir şiir kahramanı ise de, belli bir kısır döngünün içinde dolanan zengin duyarlığın ta kendisi değil mi? Onu ne sivil şiir kavramında yakını hissettiği Ece Ayhan’ın, ne özgür imge koşucusu Cemal Süreya’nın kovuğunda arayabiliriz... Şairi narsist diye tanımlamasının ardında bunca tarihe ve azizlikle tarif edilen Ferhad’ın şairliğine; ilk adını kimden ödünç aldığını sormak ne derece mecaz bir kalıba sığar? Evet, şairi narsist olarak tanımlıyor Hüseyin Ferhad, ama o denli uzun koşuda şiirini böyle bir kalıp dışına çıkmadan tarif etmek onun özgür dünyasını nereden allak bullak ediyor?

Hüseyin Ferhad’ın YKY 2016 basımı *Şark Belleği* adlı 2003-2016 yılları arası denemeler toplamından oluşan kitabı, şiirine ve kurmak istediği düşünsel düzene dair ipuçlarından oluşuyor. Bir kez Ferhad, konuşarak düşünmeyi seven ve sözünü esirgemeyen, bol aksanlı bir dil evreni yaratmayı beceren yanıyla kapalı kalmayan biri. “Uygarlığın, yerleşik kültürün orijini Şattü’l-Arap’dır. Apsis ve ordinat eksenlerinin, Fırat’la Dicle’nin kesişme noktası: Babil, İrakeyn, bütün bir Mezopotamya.” (*Şark Belleği*, s:9)

Hüseyin Ferhad şiirinde o denli değilse de yazdıklarında kesin dille düşüncelerini ekiştirmektedir. Bir açıdan takıntı’dır doğu onda. Şam şehrini dünyanın ender kültür merkezlerinden biri olarak kabul ettirmeye çalıştığı yazısında, Yunanlılar dışında hemen bütün halkların Dicle nehrine olan tutkusunu söyler, Şam doğumlu Ahmet Haşim’den hayran sözlüklerle söz eder. Ahmet Arif, Veysi Öngören, *Doğu Şiirleri* ile Hilmi Yavuz, ‘kimliksiz ölümler gördün, ömrünün on yılını geçirdiğini söylediği doğu illerinde’ yazdıklarıyla Metin Altıok başta. Hicri İzgören, Seyyidhan Kömürçü, Veysi Erdoğan, Kemal Varol, Selim Temo da keza. Oradan Moğolların Gizli Tarihi’ne geçer, kitabın ikinci yazısında. Lale Müldür’ün ‘kuğu kanı içen bir Moğol olduğunu, unutmamaya çalışıyorum’ deyişi de Ferhad’ın ilgi çerçevesinde yerini alacaktır. Hüseyin Ferhad için edebiyat kültür tartışmaları; Doğu-Batı (yahut Şark-Garp) sorunu ile at başı giden sorunlardır. Şimdi şiirinde de bu tür doğu, gizem, tarih tezi’ne yakınlık gösteren ve bunun dışına taşmayan görüntüsüyle Ferhad evrensel şair olma yolunda, bu haliyle parlayıp, kendine yer etmek hesabında mı sayılmaktadır, ya da sayılmalıdır?

“İstanbul kimin gurbetidir, kimin sılası? Anadolu kimin sılasıdır, kimin gurbeti? Türkiye ikisinin de taşrası mıdır yoksa?” (s:21) deyişinde Ferhad’ın kendi uzatmak istediği kültür içerisinde ‘diretmek’ eğiliminde olduğu söylenebilir. Bunu ‘kimlik arz etmek’ adına mı, yoksa kökenlerinden gelme bir tutkuya bağlamak gerektiği kararı hem zamana ait, hem de okuyanın uzatacağı kalem-kâğıt göstergelerine bağlı.

“Biz kimiz? Bu gezegende ne işimiz var? İnsan ne demek? Dil, din, ülke neyin tarifleri? İrk denen şey de ne?” (s:30)

Bu haliyle Hüseyin Ferhad’a, bir diğer yakanın ‘bağnaz’ sınıfına yaklaştırılacağı açık. Çünkü bu tür, doğuya dönük bakışın ve akışın onu batı şiirine bir türlü yaklaşamayan içeriksel sorunlarla hem kendine özgü hem de yanlı ve takıntılı bir ozan oluşuyla birleştiriliyor. Ramis Dara’nın *Akatalpa*’da 2005’teki sunu yazısında şiir için “Kendine yeni varlık alanları açmalıdır” demesini de, müphem bir uzaklık imidir şeklinde tarif eden Hüseyin Ferhad, birçok konuya değindiği yazılar toplamında çok dolu, zengin fakat doğu felsefesine bağlı bir portreye dönüşmektedir. Tıpkı şiirlerindeki çöl sıcaklığını, palmye dalından yapılmış yelpazelerle serinletmeye çalışan bedevi ölçütlerinde.

Sadık Yaşar, aslında modern şiire tutkun, bir yolla şiirde modernleşme sürecinin her yakasını işleyen biri, şiirin gelenek çizgisinin dışına çıkmasının yollarında geziniyor. Sadık Yaşar şiirine bir açıdan deneysel bile diyebilirsiniz. Zaten şiirde her türlü arayış deneysel sayılabileceğine göre, şairin yaptığı iş, buz gibi deneysel arama. Dizeler arasında, tamlama aralıklarında boşluklar bırakarak, onu siz okur doldursun diyebiliyor. Ya da o boşluklara söyleyemeyeceği şeyleri (...) ile ifade etmekten ziyade susku boşlukları bırakarak, kendi içinde yutkunuyor. Gezinen bir şiir onunki. Sanki sokağa çıktığında sevinip koşturan bir çocuk gibi oraya buraya çarparak anlatıyor. Ama durmadan gezip, sokakta yalpalamaktan haz alıyor. Bu araya düşünsel ataklar da sıkıştırıyor. Güncele ait yorumlar da. Sadık Yaşar'ın şiiri tüm haliyle 'gürültü'ü andırıyor. Ama çıkardığı ses, tenekenin zırlıtısından öte. Daha çok, uygarlığın eleştirisi nidası taşıyor. Mesaj çekenler, ağlayıp gülenler, boynuzlarını düzelenler... Fırınlarda sıcak ekme bekleyenler vs. Sadık Yaşar, bir hâliyle şiirini gündelik ironiye taşıyor. Ve şaka'yı taşıyor.

Süreklili bir anlatım hâlinde. Çenesi düşmüş bir adamın mikrofondan naklen yayın yapması gibi, birbirine çarpan insanların arasından sesleniyor. Şiirinde dur durak yok. (ilk sütümü içtim) diye çocuksulaşan söyleyişlerden, aralarına nokta virgül konmamış, yeni roman akımı'na dair N.Sarraute yöntemiyle, ya da Beckett'in tiyatrosundaki lüzumsuz tekrarlar gibi sayıklarcasına bir anlatımdan yana koşutuyor. 'Öfkesinin hızını biçime dönüştüren ifadeler' demişti Atalay Saraç onun için, Hilmi Haşal'ın 'Şairlerin kişiliği dilindedir, kalbinin söze yansımış atışlarından belirir' dediği gibi, ya da Baki Ayhan'ın "Geleneksel hayatın içinde yaşayan ama metropol hayatında kendine yer bulamayan yaşamsal veriler dikkat çekiyor" demesine bakarak Sadık Yaşar için, bir de Ramis Dara'nın cümlelerine kulak verelim: "kendine özgü biçimsel arayışlar, dil deneyleri ve eleştirel içeriğiyle dikkat çekiyor". Tüm bu şair ve eleştirmen deyişleri şairin şu yakalarına dikkat çekiyor: Öncelikle toplumsal oluşlardan rahatsız ve çırpınan bir kimliğe sahiptir. Hayat onu hem içine almıştır ve sıkıntı yaratmıştır, ama sürüklemektedir.

Evet, Ramis Dara'nın tanımladığı gibi, daha iyi şiirler yazacak yeteneğinin söylenişine bakarak, onun büyümeyen bir yanının hep saklı olduğunu diyebilir miyiz? Acaba Sadık Yaşar, neden sokağa bakarak konuşur? İnsanları ve yaşamın köşelerini gözlemler, onlardan yara alır, ama çocuk ya da ergen gibi kalmayı elden bırakmaz, çocuksu biçimde konuşmaz ama işi gürültüye boğar, okurun da sinir tellerini titretir. Sadık Yaşar şiiri biraz da durmadan zangırdayan bir toprağın deprem işareti gibi ses vermektedir. Ben bu şiire biraz da (bağırmanın yoğunlaşmış hamur haline getirilmiş ifadesi) tanımını ekliyorum. Sağolasın 'Güller Hattındayız' şiirinden beri dünyasal bozulmayı yazıp bitiremeyen şair. Şiirsel sonun yok senin.

Altay Ömer Erdoğan:

"Bana bir kaldıraç verin dünyayı yerinden oynatayım" demiş Arşimet, yaklaşık kendisinden 200 yıl sonra dünyaya gelen Horatius ise "Bilgeligi elden komamak, en iyisi" diyor elimdeki Oktay Rifat çevirisinde. Aslında günümüzde de temel insan mücadelesi, dünyayı yerinden oynatmak isteyenlerle dünyayı kavramaya yönelik araçlar geliştirenlerin ve belki de bu araçların en kullanışlısının bilgelik olduğunu tecrübe edenlerin arasında geçiyor. Yazının ve şiirin bu mücadeleden aldığı pay ise, geçmişini daralttığı geleceği genişleten bir özete dayanıyor. Yani özetimiz, bir kimlik kurgusu, bir persona inşası olarak görev yapıyor tarih önünde. Hüseyin Ferhad'ı bu bağlamda değerlendirmeye başlamalıyız.

Yücel Kayıran sormuştu; "Bugün, ilk iki kitabının, Deniz Çobanları ile Ve Yürüdük Gecenin Ateşleri İçinden'in tıpkıbasımını yapabilir mi, bunu göze alabilir mi?" diye. Bir şair, geçmişinin bazı anlarını reddederken geleceğinin bazı anlarını düzeltmiş oluyor. Bu bağlamda, tamamlanmamış bir Toplu Şiirler yapıtı, Hüseyin Ferhad şiiri olarak karşımızda duruyor. Yeni baskılarına yeni bir kitap eklenme ihtimalini de kapsayan bu girişimi Kayıran, "Ferhad'ın, 'günümüz Türk şiiri ortamının' gündeminde olmayı pek önemsemediğini, yani kendisini günümüz bağlamının dışına aldığı veya kendisini bu bağlamın dışında gördüğü fikrini ileri sürmemize olanak verir" diye yorumluyor. Haklı olabilir. Ferhad'ın şiirini tadilatı konusundaki düşüncelerini ise anlamak ve tartışmak gerek. Ve bu tadilatı geçmişle yüzleşme olarak mı, yoksa güncelin getirisi olarak mı kabul etmemiz gerektiğine dair bir fikir edinebilmenin yolu, Ferhad'ın çağdaşlarından kendini ayırarak kurguladığı şiirin gölgesini nereye düşürdüğüne dair gözlemlerimizden geçer.

"Hikmet burcunda bir şaman olarak görüyorum kendimi" der, Mine Söğüt'ün kendisi ile yaptığı söyleşide. (Kitap-lık, Şubat 2004) Ona göre "Şamanizm sanatsal bir tasarımdır: Doğayı adlandırma, doğal varlıklara ruh verme, onları düşlem dünyamızın elementlerine dönüştürme çabası"dır. Bir bakıma ruhsal bir yolculuktur, arayıştır. Yine Hilmi Haşal'ın Varlık dergisinin Ocak 2001 sayısında yayımlanan kendisi ile yaptığı söyleşide "Kültür, felsefe kaynaklarımızı bence daha farklı odaklarda aramalıyız. Daha bir uzaklarda. Unutmamak gerekir : Şamanizm, pagan bir dinsel inançtan çok step ideolojisidir; laik, cins ve cinsiyet ayrımını reddeden bir ideoloji" diye açıklamıştır Şamanizm ilgisini. Hayriye Ünal da, Hece dergisinin Aralık 2006 sayısında yayımlanan yazısında, "heretik bir gezgin" olarak tanımlıyor Ferhad'ı. Bu önemli bir belirleme, çünkü bakışlarını değiştirdiği toprakların rengini, kültürel dokusunu ve hissediş kaynaklı özelliklerini tarihsel kökleriyle buluşturmaya çalışarak şiirine geçiriyor. Senin kökenlerinden gelen bir tutkuya bağlanmak diye adlandırdığın tam da bu sevgili Hüseyin Peker.

Ama Hüseyin Ferhad, uz durmaz, şiire cini ekler. Harf cini, Hüseyin cini, Ferhad cini. Hilmi Haşal, yukarıda andığım söyleşide şaire sorar, o da gayet açıklayıcı bir yanıt verir; "Sokrates, cin'i bir tür esin perisi olarak tanımlamıştır. Kendine hakikati esenleyen 'daimon'. Doğaötesi bir varlık, bir ruh. Arapça'daki 'cinn' sözcüğü de aynı anlamdadır. Delilik anlamındaki 'cinne' ve deli anlamındaki "mecnun" sözcükleri de aynı sözcükten türemediler. Cini maddi dünya ile tinsel dünya arasında bir varlık olarak kabul eden Zerdüşt ve Hinduizm, bu görece yaratıklara iyi ve kötü sıfatlarını da yükler : ahura, iyi cinlerdir, shura veya asura, kötü cinler. Sokrates'te tikel bir varlık olan cin, doğuya, Asya'ya gittikçe çoğullaşır, handiyse bir 'taife', bir kavim olur. Şamanizm tam burada devreye girer, cini panteonuna katar. Cini meleklere, hatta İblisle bir gören Hristiyan, Yahudi ve İslâm inanışlarından farklı olarak, onu öbür dünyanın değil, tinsel evrenin habercisi saymakla yetinir. Tinsel evren dediğimiz de, belki söylemek bile fazla, şiirin, sanatsal kozmogoninin bizatihi kendisidir. Yani şair cindir, Sokrates' in 'içindeki ben'dir, şair Hüseyin Ferhad'dır."

Hüseyin Ferhad'ın iki dünyası, iki zamanı, iki bakışı, iki görüşü var. İlki üzerinde yaşadığımız maddi dünya, bu maddi dünyada akmakta olan reel zaman, an'a ait bakışı ve geçmişi de kapsayan görüşü; ama ikincisi 'içindeki ben' ile tasarladığı, köklerini arayışıyla taçlandırdığı, ruha ait dünya. Bu iki dünya çelişmez mi? Çelişir tabii ve çeliştiği oranda birbirine ilişir. Ferhad, ikinci dünyasından ses veriyor bize, hakikate katlanmak için bunun zorunluluğunu anımsatıyor kaldı ki. Tam bir "rüyaya yatmışlık

YÜREĞİMİN ORTADOĞUSU

hâli" ile karşılıyor okurunu. Tabirini okura teslim etmekten imtina etse de, şiirinin anlam yatağı, köklerine yaptığı ruhsal yolculuğun işaretleriyle deşifre olabilecek türden. "*Kalp ile akıl arasında*" yürüten bir gölge. Bu gölgeye daha fazla çalışmalıyız diye düşünüyorum. Bir bellek oluşturabiliriz böylelikle!

Bir paragraf da olsa, Ferhad'ın düzyazılarından, denemelerinden oluşan *Aşka ve Barbarlara Dair* (1995) ile *Şark Belleği* (2016) adlı kitaplarından da söz etmek gerek. *Aşka ve Barbarlara Dair*'de yer alan "Şiir ve Mitologya'nın *Bilim ve Sanat* dergisinin Temmuz 1981 sayısında, "Doğu-Batı Sorunu"nun *Varlık* dergisinin Ekim 1985 sayısında yayımlandığını göz önüne alırsak, Ferhad'ın şiirdeki menzilin ve poetikasının temelini 1980'lerde belirlediğine tanık oluruz; "*Evet, geleneği dışlayan şiir yazılamaz. Yazılmamıştır hiç. Çünkü 'dil' dediğimiz şey, geleneğin kendisidir zaten. 'Şiirsel gelenek' de, dilin bir deneyler toplama.*" (*Modern Türk Şiirinin "Başlangıç Çizgisi"* adlı yazı, *Yarın* dergisi, Haziran 1985) Bu düşüncelerini *Şark Belleği*'nde daha da temellendirdiğini, özellikle *yasakmeyve*'nin Eylül-Ekim 2005 sayısında yer alan "Etnik Büyü" de detaylandırdığını görürüz. Bana kalırsa kitapta dikkati en çok çeken "Ben ve 'Ben'" yazısı ile yazının sonuç cümleleridir; "(...) *Türk şiirini bir bütün olarak okumak mümkündür bugün. Günümüz şairi Divan ve Halk şiiriyle arasındaki mesafeyi kapatmıştır. Eksik olan bir şey varsa, ki var, o da ne tekniktir ne tema, ruh birliğidir.*" Son olarak Hüseyin Ferhad'ın bu ruh birliğine çalıştığını ve şiirini Türk şiirinin bütünlüğüne eklemek istediğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Rahatsızlığımız ise, senin ve Ramis Dara'nın belirttiği türden geleneğin kendine yeni varlık alanları açma konusunda ona teşkil ettiği engeldir. Ama olsun, "*kusursuzluk da kusurdur*" Ferhad'a göre.

Sadık Yaşar da, Hüseyin Ferhad'ın coğrafyasından bir şair. *Hece* dergisinin Aralık 2013 sayısında Elif Nuray'ın altını çizdiği gibi onun da "*elbette dünyayla bir alıp veremediği var*". Bu dünya ile alıp verememek sanatın ve sanat yapının ortaya çıkma anlamını taşıyor. Şairi var eden, tam bir mutsuzluk ve verili dünya ile yetinememe hâli olsa gerek. İlk şiirinin 1995'te, ilk kitabının 2000'de yayımlandığını göz önüne alırsak, bir gecikmeyle gelmiş oturmuş şiir sofrasına Sadık Yaşar, ama geç kaldığını bize hissettirmemiş. Toplumsal olanı farklılığıyla göstermeyi yeğlemiş bir şair Yaşar. Ham gerçeklikten soyutladığı, hafızanın ruhsallığını da şiire ekleyen bir yönelime sahip. Sanki ruhunun gözleri var ve onları sokaklarda dolaştırıp görüntüleri sese ve söze çeviriyor. İronik oluşu, günümüz ironiklerinin çoğunun yaptığı cinsten hayatı ve toplumsal mücadeleyi hafife almak biçiminde değil; hayatı ve toplumsal mücadeleyi önemsemek adına.

Ben de kimlik ile kişiliği ayırt ederek senin Hilmi Haşal'dan alıntılıdığım Sadık Yaşar söz konusu edilerek "*Şairlerin kişiliği dilindedir*" belirlemesine katıldığımı belirtmek istiyorum sevgili Peker. Sadık Yaşar, kişilikli bir şair. Bu kişiliği hayatın ve zamanın vicdanı olarak dile getirmeyi başarabilen şairlerden. Söz uçurumlarında kendini heba etmiyor üstelik. Hakkında yazanlar, ortaya koyduğu yapıtlardan daha iyi şiirler yazacağına işaret ediyorlar. Bu izlenimi bırakmak önemli, çünkü bu, onun donuk, kalıplaşmış şiirden uzak olduğunu ve şiirsel söyleyiş mükemmeliyeti adına temadan ve vicdandan vazgeçmediğini de gösteriyor. Ben, bir dostun omuz başımıza koyduğu elin sıcaklığını hissederek okudum Sadık Yaşar'ın şiirlerini. Yeni şiir toplamı *Yola Bakan Pencere*'de yer alan "*acının şekerini yalamak için yürek lazım*" dizesi, yaşadığımız günleri özetlemeye yeter de artar nitelikte.

Sadık Yaşar, çağın tekno-kültürel yapısına da eleştiriler gönderdiği şiirsel deneylerinde zamanı varlığa eşitleyen bir şair

hiç tanımazlar gonca gülleri
göstermelik bir iki resim sızır basına
birileri şana şöhrete kavuşur
birileri bir ağıt kaldırır göklere
birileri kasıla kasıla imzalar kağıtları

bomba üstüne bomba bırakırlar
çocukların şakağını çizer kan damlası
bu gidişle hiçbir üryanın yanımız kalmaz
yırtılır bu coğrafyanın albenisi
nalını mihini çıkarırlar pazara

onların amaçları şişinerek yaşamak
paylaşım ayaklarına yatar çoğuncası
havadan sudan giderek sömürüler
gazından tuzuna değin emeğini
hep bir üstünlük taslar haber bültenleri

böyle bölük pörçük olduğunuz sürece
hiç gitmez sarı tilkiler bu çöllerden
bilmem kaç mil öteden gelirler
babilli kızların asma bahçelerinden otlanırlar
şarabın tadı kaçır
sofrada ekmek olmayınca

orta doğusuna düşen yanıyor
bir çözüm bulamazlar söken şafaklar boyunca
şarlatanların biri gelir biri gider arşın ülkesine
birbirinden kalabalık omuzların pırpırını
sökeceğim ama bir türlü kolum yetişmiyor
boylu poslu adamların yüreği yok üstünde

profili çiziyor. "*Herkes her şeyden tüketmek istiyor. Bu, zihin bulanıklığı, arzusunun ölümü. Herkes arandığında bulunmak istiyor. Bu, vakti ipotek altında demek. Herkes arandığında ötekini bulmak istiyor. Bu, ötekinin zamanına (varlığına) yönelen şiddet*" diye açıkladığı günümüz kaotik toplumuna, o toplumun hakikatinin ortasından bir ironiyle dokunuyor. Böylelikle kişiliğinin inşa ederken dilini de kurmuş oluyor. "*Çünkü her şiir kendi dünyasının sınırlarını çizerek var olur.*" Varlığını sınırların arasına sığdıramayanlar için, şiirin evi dünyanın her yeridir. İşgal altındaki her yer de buna dahildir. Dünyanın içinde bulunduğu trajik durum, insanın çıkmazı olduğu kadar şiirin de çıkmazıdır. Bu çıkmazın farkında olan Sadık Yaşar gibi şairler, sanatsal üretimlerini de bu çıkmazı bertaraf etmek için kullanırlar. Sadık Yaşar, bu işi dilin işlevine olduğu kadar namusuna sığınarak yapıyor. Ama yine de insan düşünmeden edemiyor; günümüz şairleri tragedyalara mı çalışmalı yoksa? Yoksa topyekûn bir yok oluşu mu paylaşıyoruz çaresizce? İnsan ve şiir adına umut yok mu?

Bu yazının kapanışı da Horatius'tan gelsin; "*Uzak umutlara bel bağlamaya gelmez; / Konuşurken bile ömürden eksiliyor.*"

MELİH CEVDET ANDAY ŞİİRİNİN
YOL HARİTALARI:
“AÇLAR” ŞİİR DÖNGÜSEL OLAN
SESİN EVRENSEL ANLAMI

Özgün Ergen

“Dünya sistematikleştirilmiş dehşettir.” T.W.Adorno

“AÇLAR
AÇ
AÇ
AÇ KAPIYI BEZİRGÂNBAŞI
AÇ
AÇ
BEZİRGÂNBAŞI
AÇ
AÇ
AÇ
AÇ”

Melih Cevdet Anday

Bir Melih Cevdet Anday vardır, aşılammıştır. Onu bu denli özgün kılan, felsefe ve tiyatroyla kurduğu bağdır, diyebilir miyiz? Öyleyse böyle pek çok şair sayabiliriz daha. Mesela Oktay Rıfat, Sabahattin Kudret Aksal tiyatroyla kurdukları bağla ve yazdıkları oyunlarla önemlidirler. Sabahattin Kudret’in *Kral Üşümesi*, Oktay Rıfat’ın *Yağmur Sıkıntısı*’nı sayabiliriz bunlar arasında. Bazı şairler ilk kitaplarından itibaren derinliklerini hemen belli eder. Edip Cansever böyle bir şairdir, sonra Gülten Akın böyledir. Melih Cevdet ise özellikle ilk dönem kitapları bir çırpıda okunabilecek gibi görünen fakat giderek derinleşen bir şair...

“Açlar” şiiri, *Telgrafhane* kitabında geçiyor. *Telgrafhane* kitabının basım yılı: 1952. Şiirin her bir dizesi, hatta başlığıyla birlikte bütün bir şiir büyük harflerle yazılmış. Şiir, 9 dizeden oluşuyor. Bir şiir değil, sanki bir tekerleme gibi yazılmış. Şiir sessiz okunduğunda, sıradan bir tekerleme gibi. Oysa şiiri sesli bir şekilde okuduğumuzda, sıradan bir çocuk oyunundan “açlık” gibi temel bir insanlık durumuna varıyoruz. Burada anlam, fonetikle elde ediliyor. Fonetikle güçleniyor. “AÇ/AÇ/AÇ KAPIYI BEZİRGÂNBAŞI”nda yüzey anlamda takılı kalırken, “AÇ” sözcüğü, son dizede bir çığlığa dönüşür: “AÇ”Artık karşımızda duran bir açlık anıttır. Şiir ancak yüksek sesle okunduğu zaman karşılığını bulabilecektir. Nâzım Hikmet’in “Açların Gözbebekleri” kadar belirgin olduğunu söyleyemeyiz bu biçimsel tercihin. Ancak Melih Cevdet’in şiirinde bu tercih, meraklı bir gözden asla kaçamayacaktır.

İlginç olan şudur ki: Melih Cevdet’in bu kitabı usul usul akan, neşeli bir kitap izlenimi verir. “Şinanay”, “Hayvanat Bahçesi”, “Düzenli Dünya” şiirleri böyle okunabilir. Sanki Melih Cevdet dünyayı alaya alan, neredeyse dil çıkaracakmış gibi duran bir duruş içerisinde. Garip şiirinin etkisiyle yazılmış gibi duran şiirlerde bile oysa, insanı etkileyen ve hep yeni izlenimi veren bir şey vardır: Melih Cevdet’in şiirinde insan bedenini, insanın bedenli varlığını etkin bir şekilde imgeleyebilmesi, bunu teatral dile özgü şekilde aktarıyor oluşudur. “Hayvanat Bahçesi” şiiri bir çocuğun, “Düzenli Dünya” şiiri bir delinin ağzında başka bir kimliğe bürünür. Sanki her şiiri yazan şiiri canlandırarak bir oyuncudur. Toplum Ruh Sağlığı Merkezi’nde şizofreni hastaları ile bu şiirleri canlandırırken, şiirlerin beden dili üzerindeki etkisini de gözlemlemiştik. Bu onun şiirindeki benzersizliği ayırt etmemizi sağlayan en şaşırtıcı noktaydı. Melih Cevdet’in şiirlerinde

Tataryen LOKMAN

SEN DAĞLARI

Yokluğundaki sen. Kime baksam sen
Dağlarından sökün eder kokular,
Tutup ağrıyan yerlerime sürerim
Ansızın bir yağmur başlar gözlerinden!

Gidince sen. Neyi düşlesem çöl,
Bir nehir kanayarak kıvrılır
Anıların çıkmaz sokağına. Gül
Dönüp bakar da yılların aynasına
Yüzler fişkirir apacı çiçeklerden!

Bir kuş, alıp başını gider. Uğultu
Kör eder gecenin güneşlerini. İntihar
Bir deniz gibi kendine çekilir
İnce bir yağmur başlar gözlerinden!

alaycı, mutlu adam imgesi, derinliğine bakmadığımız noktada bizi yanıltır. Oysa bu bir diyalektiktir. Yaşam ve ölüm birbirini döngüsel olarak tamamlayacaktır. Adorno’yu anacağız bu noktada.

“Büyük sanat yapıtlarından taşan rahatlık duygusu, dile getirdiklerinden çok, zorlu bir mücadele içinde varoluşun dışına çıkmış olmalarının ürünüdür. Umut, rahata ermemişler arasında bulunur en çok.”

Melih Cevdet, sözünü son kitabı *Yağmurun Altında* ile bitirirken yaşamı umutla noktalamak istediğini duyurmaktadır sanki. Döngü böyle tamamlanmaz, ama bu bir çağrıdır. Sonu hiç gelmeyecek, yaşamsal döngünün son çağrısı...

“Umudumuz sabrın tutamadığı ırmak
Umutsuzluğumuz insan kalmak içindi.”

“Şiir başka bir dildir ve bu dil uluslararasıdır” derken Melih Cevdet bedene ve onun evrensel diline işaret ediyordu. Öyle ki “açlık” sözcüğünü bilmeyen birine, bu şiiri okusanız şiirin sesi, hemen onu etkisi altına alacaktır. Açlar şiirindeki özgünlük bile şiirin anlamından bağımsız, şairin sesle kurduğu ilişkiden ileri gelmektedir. Kimler yoktur bu sahnede. Bugün ve dünede olan açlık grevleri, yoksullar, sorgusuz sualsiz yargılananlar, işsiz kalanlar, kendisine zulmeden karşısında direnemeyen kurban sesleri... Şiir tavrını bu sesle bildirir.

Bu noktada Melih Cevdet Anday’ın şiirinde bedenden, şairin bedenle kurduğu ontik ilişkiden de söz etmemiz gerekiyor. Bu ise geniş oylumlu, başka bir yazının konusu. Bu ilişkiyi, ayrıntılı bir şekilde açıklayacağız.

OKUMALAR:

Melih Cevdet Anday, *Rahatı Kaçan Ağaç*, Adam Yayınları, İstanbul, 2002

Melih Cevdet, *Ölümsüzlük Ardında Gilgamiş*, Adam Yayınları, 2002

Melih Cevdet Anday, *Dünyada Geçirdim Çocukluğumu*, haz. Sevgül Sönmez, Y.Armağan, Everest Yayınları, İstanbul, 2016

Theodor W. Adorno, *Minima Moralia*, çev. Orhan Koçak, Ahmet Doğan, Metis Yayınları, İstanbul, 2014

BİZ BİR ACININ MUHATABIYIZ

bayram'a

biz bir acının muhatabıyız bayram
biz büyük bir yalnızlığın muhatabıyız.
başımızın üzerinde dönüp duran felekten başka,
ayakkabımız, çorabımızdan başka ne var eşlik edecek,
bizi biz edecek kim var ne var bayram?

bak şöyle diyeyim sana;
birini beklesek,
bin bir umutla beklesek yani.
yüzümüzde gözümüzde çiçekler büyüterek beklesek...
çaylar içsek üst üste beklediğimiz masada,
işi çıkar da gelmez beklediğimiz.

güzel olan her şey biter bayram.
ekmeği kesmek gibi kesin,
sokağa sapmak gibi gerçek.
şarkı çalar, biter meselâ.
güneşli bir gün başlar, ağır ağır biter.
güzel kadınlarla sevişirsin ateşli ateşli, biter.
yağmur başlar, sokağa atarsın kendini, yağmur diner, biter.
şiir, roman veya hikâye okursun,
sayfa sayfa o da biter.
oyunlar,
gülüşler biter.
cezalar cezaevlerinde,
işkenceler hücrelerde biter.
mevsimler biter sığıyla soğuşuyla.
rakılar, sarılan tütünler biter.
ömür biter yara bere içinde,
yalnızlığımız da biter bir gün bayram...
ömür biter dedim ya yalnızlık da o zaman biter.

böyle umudu kesmeyi nerden öğrendik?
de hele bayram bana!
yüzümüzü asmayı kimden öğrendik?
kalbimizi koyup bir kancanın ucuna,
karanlıkta sokak sokak dolaşmayı kimden öğrendik?
çıkartalım şu üstümüzdeki yaşamak denen dar gömleği,
biliyorsun ben çok çabuk terliyorum.

bu koskoca kalabalık yumağında,
en güzel biz yürüyoruz boynumuz önde.
yalnızlık konusunda hiç kimse geçemez bizim alkış sesini.
böyle sahil boyu, böyle gün boyu,
bir biz kendi kendimize ıslık çalabiliriz ancak.

her şey bir gün güzel olur diyorlar bayram...
sen ne diyorsun buna?
belki gün gelir biz de özene bezene giyeriz kıyafetlerimizi.
bunun altına bunu mu giyeyim diye sorarız birbirimize.
kucak dolusu umutla çıkarız bir kere bile yıkanmayan,
bir kere bile başka ayakkabı görmemiş kapı eşiğinden.

ÇOCUĞUN AKŞAMÜSTÜ HÜZNÜ

suyu azalmış gölde gamlı ördeğim
sıkıntılar serpiliyor kirpiklerime

kuşlardan güceniklik derliyorum akşamüstü
kumlu yolda koşup gidiyor içimdeki çocuk
anacığım çağırdı diye düşleyerek

üşüyen urba oluyorum sağanakta
aklım paralanıyor neyi düşünsem
düşünmesem viranenin camları kırılıyor
savruluyorum kupkuru avlularda

yüzü yüzüme değmediği için bir oğlağın
ömründen hep bir fazla geliyor eksilmelerim
ay görünce kederleniyor buluta saklanıyor
ağlıyor gecenin içinden geçen bir kadın
issiz kayalıklarına ışıltılar vuruyor

anneler için bugün de ağladım
yarımsız çocuklar için
yaşam için, kendim için...

an olur bizim de hayatımız değişir ha bayram?
müzik listemiz değişir mesela,
herkesin dinlediği şen şakrak şarkılara eşlik ederiz.
içtiğimiz içecekler değişir,
yürüdüğümüz yollar değişir be bayram.
sesimizin değiştiği yüzler değişir.

umudu diri tutmak lazım bazen bayram.
ben bilmiyorum oğlum öyle diyorlar!
ben umudun ne olduğunu unuttum bir kere.
bakma öyle yüzüme!
bilmiyorum işte duydum sadece.
ama tek isteğim varsa o da şudur bayram;
"her şey bir gün güzel olacak", diyen insana derdim ki:
iyi hoş diyorsun da;
sen hiç eskisi gibi gülen çocuk gördün mü?
sen hiç patlak top gördün mü sokaklarda ardından çocuk
[koşturan?

sen hiç sahici gülen kadın gördün mü?
sen sinemaya giden işçi gördün mü?
nasıl güzel olsun her şey?

off bayram of!
biter dedim ya her şey.
gün bitti, şarkı bitti, çay bitti, tütün bitti.
ömürde asılı kalan yalnızlık kaldı bize.
biter bayram o da biter.
biz büyükçe bir acının muhatabıyız.
biz koynumuzda yılan gibi kıvrılan bir yalnızlığın
[muhatabıyız.

YEDİDEKİ SEKİZ

Hüseyin ALEMDAR

I

Şair hem düş yorumcusu hem hiçlik tercümanı biraz da; nebi ve râvîoluşu doğuştan. Yoksa ruhta ve kâğıtta nasıl yaşar ki şiirin ontolojik dilsizliği. Kült ve Kutsal Kitap, heves ve tefekkür cümlesi daha söylenecek yığınla kelimeler ve söz var. Değil mi ki kalem ve toprak da insanın künhü, hammaddesi; Yedideki Sekiz “şiir nasıl dretir” diyen bir şair bile artık bu dünyaya ait değilse de şiirin gücü ve geleceği *çıplak kayada çimlenmek* onun vasiyeti biraz da: “*Bir kalemdikin mezarıma/ Yan yana gelmemiş/ Sözcükler var daha!*” *Ah! İnternet çağında bile kan mürekkebiyle yazmak/yazabilmek şairliğin verdiği tılsımlı zehirden olsa gerek--

Şiir diyor ki bana: Her gece siyah değildir, benim nârım beyazdaki mavi, mavideki siyah!

Aşk diyor ki bana: Kanatlarım da yansa menzil ve uçma bilgim olmasa çoktan kül olurum!

Şâir diyor ki bana: Düşü gerçek, hevesi hayat yaptıkça diri kalacağım!

Ölüm diyor kibana: İştahlı ve ısrarcı ol, bana rağmen korkma! [Artık öl'mguru/r defterimde]

Şiir ve din konusunda, yedinin lütfü sekizin günahıkendinden başka kimseye güvenme!

II

Sahi, sadece şiir dirilebilir ölü dillerin yatağında. Şiir ki en deli dölyatağı sonsuzluğun. Aşk ile Ölüm'ün soyağacındaki ilk kızıoğlan; hangi abazan dağ(l)a yatsa hangi cünüp deltaya boylu boyunca uzansa kızıoğlan kız. Dante'den İlhan Berk'e, *Yeni Hayat*'tan *Güzel İrmak*'a dünyevî tensel ve tinsel ışık. Şiir ki, dünya kuruldu kurulalı başka bir günün ışığı; dündeki yarım, yarındaki dün.

Şiir, yarındaki dün işte. Ne yapsak köz olur da küle dönüşmez şiirin kemikleri, çayda çıra sözcükler.

Şiir ki, dilin değil kalbin sürçmesiyle başlar.

Düzyazının aklıyla şiir tanımı yapılmaz, unutmama!

III

Düş ve sevinç, haz ve şiir: Gözlerin kalbine açılan iki derin loca, her ikisi de şiirin ve günahın senin, yedideki sekiz! İkinci yedi ve sekizde büyüttüğü ışık-gölge oyunu, şiirmetraj trapez. Işık söner, gölge kaybolursa beni imgemle öldürme n'olur! Dilim lâl ve kalbim kimsesiz benim. Sahi, şiirle sinemanın akrabalığından geliyorum: Peliküldeki hayatlarla, kâğıtlardaki lâl acıların birazı ben, birazı benim. Yalnızlar Rıhtımı ve Sisler Bulvarı hangi filmi hangi şiir kitabını hatırlasam içimin ses odaları artık benim değil: “*sanki bir bulmaca uzun bir sarmal/ uzadıkça*

sersem eder adamı/ o zaman sevmek değil ölmek zamanı!” **

IV

Şair; görür, duyar, tadar, dokunur, anlar. Beş duyunun en güçlü duyumu ve doyumudur şiir. Duyum ve doyum ki yedideki sekiz hazzı; gördükçe, duydukça, tattıkça, dokundukça, anladıkça şair şiirin daha iyisine çalışır. Şairben hep hasta ve haz düşkünüdür ya, h/içlik parantezini hiç kapamamacasına hep çalışır. Şiiri söze dönüştür, flashback'leri döndür ki yıllar bizi anlatsın. İnsan sis sekansı kendi içinde çoğalan yalnızlık lunaparkıdır; belki de hâlâ canı sıkın Edip de ordadır: “*Hatırlıyorum/ Bir şeyler vardı, ortasından kesilir gibiydi!*” ***

Şaire değil şiire sor: Herkes yaşadığını ölür, yarım ağız yara kalp, şiirde.

V

Şiir de şair de hep yaralı. Yok/tur Aşk'tan başka hiç kimse! Herkes şiiri ve tarihi bildiğini sanır. Ah, herkes bilmez oysa, şiirin tarih bilinciyle yazıldığını. Hokka yutkundurur, kül ve mürekkep boğar, geri dönüşler hep acıtır.

VI

Kâğıttaki bu ses ne benim ne başka bir şairin; yedideki günah/kâr sesi konuştum ve sustum işte. Pelikülde ya da kâğıtta, bir yanı susmaklı olsa da ses sestir unutmama; kaldı ki şiir de sestir. Sözdizimiyle imge, metaforla aura seste tokalaşır; şairler olmasa, sözcüklerden yapılmış çokdinli bir dünya nasıl kurulur ki!? Yanık imlâ dilimi kendim ısırdım, *çokşimdi!*

VII

Ses mi dedim! Şiir ve sekizinci günah bu olsa gerek: Bunca arayış, yüzlerce biçem ve biçimsel deneyim ve arayışa rağmen neden hâlâ şiirimiz eril ses, eril söylem; kâğıtta ve pelikülde bile eril seslendirme! Ve neden, ‘ne çok kadın ne az şair!’ Türkçe şiirde hani üç şiirden biri kadındı? Fermuarını ayakta aralamasına rağmen neden şair kadınlar hâlâ birer iska, birer ihmal, birer kan yara? Gülten Akın'dan Emel Güz'e, Türkân İldeniz'den Bengü Özsoy'a, Lâle Müldür'den Serap Aslı Araklı'ya şair kadınlara İlhan Berk sevabı dar alev bir yaşamaşk imgesiyle gitmeli.

∞

Şiirle bulunan sözcükler ve sözcüklerle bulunan zaman, nefes ve nefis. Orda ve iştahlı sonsuz!

*) *Hulki Aktunç*

**) *Attilâ İlhan*

***) *Edip Cansever*

Devrek (Şehir), 6 Mayıs 2017

Ünsal ÇANKAYA

NİSAN YAĞMURU

İlk damla:

Suya da yazsan... Kuma da...
Taşa yazmadıktan sonrası hiç!
Belki bir kalbe?
Belki!

İkinci damla:

Dağların
Yalnızlığına bakışım değdiği an
Kuruyan pınarlar canlanır, coşar.

Üçüncü damla:

Pınardır donmaz dersin, pınardır ölmez.
Oysa mevsimler şaşı ısınınca küremiz,
Ne dere kaldı, ne deniz!

Yağmur da biter:

Nisan'ın ilk günü bitmeden yazılmaz kimi şiiirler.
Kimi şiiirler yalnız Nisan'ı bekler!

Gebze, 2.4.2017

Nevzat KONŞER

AK KATALPA

-tanışmadığım bir ağaca-

uyanmışsın , seni getiren haziran göğesi mi çıktı
gözlerimi denize sokmaktan geliyordum ben
şehrin varoşundan, taflanından kısır bir özlemin

beyaz renkler topla bana Reyhan, sofrayı gökyüzüne kur
yıldızlı havalarda gecenin dalları ne hoş kokuyor
gövdesi çatlamış hatıralar gerek, albümü getir
esmer bir ağaç değil miydi geçen yıl yitirdiğimiz

bu sayfayı geçelim, orada biz başlıyoruz geçmiş bitiyor

yürüyor kabuğunun altındaki derin bilmeceleer görüyorum
ılgınların nefeslendiği öyküler yazıyorum artık
güller mi onlar kimin marifetidir ya oğulotları
şuradaki çiçeklere soralım, onlar yerlisidir var olmanın!

gamzenden ses geliyor duyuyor musun yalnızlığı
fesleğenlerden dua aldysak korkacak bir şey yok!

düşlerimi balkona çıkar Reyhan, ruhumun annesi ol
yapraklarımı sonbahara boyadım gök omzuma çıktı
geçti benden onlara kalp şeklini veren mevsimiyet
beyaz çocuklarımızı düşürdük yanık topraklara!

bu yazgıyı geçelim, orada geçmiş bitiyor biz başlıyoruz ölen
her şey yer açıyor yeni bir hayata!

Ziya BOZ

AFRİKA ANTİLOPLARI, TEK CELSEDE AŞK, KALP KRİZİ VE BAZI ŞEYLER

yılan öğretir kıvrınmanın direncini, öğren
leopard gerginliğini verir, al
bu bir emirdir! biz de itaatkâr!
antiloplara acınmaz hiçbir Afrika'da!

öpüşmek iki meme ucuyla da öpüşmekmiş, belki!
kollarımda anormal kesikler görülmüş, sus!
kalemi görünceye kadarmış kılıcın hükmü, klişeyi kes!

üç çiçek adı sayılsa çırpınış başlıyor
uslanış sonrası vaat konuşması
üstten alta doğru inen suçluluk tanımı
hangi çağın felsefesi çiçek hiyerarşisi

ilk ismimi geçtim ikinciyle başladım
kamu apoletime dayadı sırtını
benim sırtımda yol tarifleri,
binayı okşasam disiplin suçu
seni sevsem mahkeme tutanağı
antidepresan, sigara, kitap ayracı
vs

batakhaneler fazlasıyla suyun uzağında
yüzün karışmadı çünkü hiçbir kavgama
özenle sakladım seni çöl kuyusuna
ayaklarım senin izinde bir çift ayak ancak

bu senin bileklerindir biraz ince çokça zarif
bu da benim boynum kılıcının öngördüğü
işte batıyorsun işte göğsümsün
erken bildiğim bir soru oluyor
babamın nasıl öldüğü.

Adnan AKDAĞ

A İNSAN

Deniz kıvrıcıkları, an
Ölmek isterim
Deniz kıvrıcıkları
Gitmek istemem

Bir felaket uyanır
Dilim çekilir
Bir felaket uyanır
Saçlarım taranır

Yeryüzü silkelendir
Hâl çare aranır
Rüyanın eli yok
Kırıntılar dökülür tutunur
Tutunur dönenir duvarında
Dünyanın

HASAN EFE İLE ŞİİR VE İMGE

Sorular: Halil ŞAHAN

Henüz raflarda ve internet sitelerindeki dağıtımlarda yerini alan *Psikohipnoterapi Danışan Öyküleri – Zihin Eğitimi* Hasan Efe'nin yeni kitabı. Aslında farklı bir yapıt demek daha yerinde olur kanısındayım. Çünkü kapakta her ne kadar “öykü” kavramı yer alsada kitap sağaltım süreçlerini ortaya koyuyor.

İlkin okurun algısı, öykülerle zihin eğitimi nasıl olur? Sorusuna takılsa da kitabı açıp sayfalar arasına girdiğinizde başka bir gerçeklikle karşılaşıyorsunuz.

Bunu açmak için Sayın Hasan Efe ile konuştuk ve sorularımızı yanıtlamasını istedik.

Halil Şahan: *Sayın Hasan Efe, “Zihin Eğitimi” adlı kitabınız benim son yıllarda okuduğum en ilginç, en sürükleyici kitap oldu. Başladım ve elimden bırakamadım. Oysa “Zihin Eğitimi” öykü ya da roman değildi. Değildi ama, bunlarla ilgili alabildiğine zengin malzemelerle yüklüydü. Ne dersin? Yanılıyor muyum?*

Hasan Efe: Değerli Halil Ağabey, *Psikohipnoterapi Danışan Öyküleri* sizin de belirttiğiniz gibi bir *Zihin Eğitimi* kitabı. Bu vurgu kitabın başında da yer alıyor. Reel Öyküler, insan odaklı; insanın kendisi.

Bu bir yazın kitabı değil.

Sağaltıma yönelik zihin eğitimi. Bireyin ortaya koyduğu sorunları bir danışman olarak dinlersiniz. Sonra bunların nasıl çözümleneceği konusunda kendi mesleki alanınızla ilgili bir senteze varırsınız. Burada benim yaptığım psikolojik danışman ve hipnoterapist olarak danışanın bu sorunlarını hafifletmek ve/veya ortadan kaldırmak.

Bunun için gerekli zihinsel eğitimi verirsiniz. Bir başka deyişle onun zihnini eğitirsiniz.

Halil Şahan: *Burada söz ettiğiniz nasıl bir eğitim?*

Hasan Efe: Zihin eğitimi derken onun, yani danışanın var olan önceki olumsuz algılarını, davranış ve düşüncelerini yenileriyle değiştirirsiniz. Yerine daha olumlu ve sağlıklı olanlarını koyarsınız. Bunu da danışan kendisi yapar. Siz bir danışman olarak ona yol gösterirsiniz.

HŞ: *Danışanın yaşam yoluna bir ışık tutmak diyebilir miyiz?*

HE: Evet bir ışık tutarsınız. Danışan da bu ışıkta önünü görür ve yaşamında yeni bir sayfa açar.

HŞ: *Bir başka insan olur diyebilir miyiz?*

HE: Evet danışanın önceki yaşamı geride kalmıştır. O, dediğiniz gibi yeni bir insan olarak daha güzel bir yaşama adımını atmıştır artık.

HŞ: *Sen aslında bir yazıncısın. Gerçi çizerliğin de var, ama özellikle son yıllarda şiir eleştirisinde çok özgün çalışmalar yaptın. Bu psikohipnoterapistlik nereden çıktı Sevgili Hasan Efe? Seni yıllardır tanyorum, eskiden de var mıydı böyle bir uğraşın?*

HE: Sorunuzun yanıtını sondan başlayarak vereyim isterseniz. Eskiden böyle bir uğraşım yoktu. İkinci meslek olarak başladığım psikolojik danışmanlık eğitimini Ankara Üniversitesinde aldım. Sonrasında aile danışmanlığı (Katip Çelebi Üni.) ve hipnoterapi eğitimlerini bunun üzerine kattım. Bu yöntemlerin birlikte kullanılmasıyla alan genişledi. Sorunlara farklı çözüm yolları bulmada oldukça etkili oldu, diyebilirim.

Seksenli yılların başından beri sürdürdüğüm yazın çalışmalarımıla psikohipnoterapiyi iç içe koydum. Bir başka deyişle psikohipnoterapide edebiyatın olanaklarını kullandım. Böylece edebiyat ve terapi arasında yolculuklar başladı.

Psikohipnoterapinin bir özelliği olarak, bu çalışma aşamalarında danışanı seanslarda imajinasyona sokuyorsunuz.

Burada ona güzel bir doğanın betimlemesini verdiğinizde danışan bunu zihninde canlandırıp farklı bir dünyanın içine girer. Böylece psikohipnoterapi eğitiminde yazının olanaklarından da yararlanmış olursunuz.

Sorunuzun başındaki ilk cümle de yanıtlanmış oldu sanırım.



HŞ: *Evet evet, şiir zaten bir imge sanatı değil midir?*

HE: İmgeyi seansa reel yaşama sokuyorsunuz. Danışan bunu gerçekleştirildiğinde zihin yapısında değişimler oluyor.

HŞ: *Peki bu ölçülebilir bir şey mi?*

HE: Yani bunun bilimsel bir yöntem olup olmadığını soruyorsunuz?

HŞ: *Var mı böyle bir çalışma?*

HE: Evet. Bazı üniversitelerde eğitimi de var. Danışan imajinasyona girdiğinde beyindeki frontal loblarda değişim görüyor. EEG ve son yıllardaki üç boyutlu görüntüleme teknikleri bunu ortaya koyuyor.

HŞ: *Psikohipnoterapiye bir hipnoz diyebilir miyiz?*

HE: Hayır, hipnoz ayrı bir şey. Psikohipnoterapinin içine hipnozu da koyuyoruz. Fakat ufak bir parça. Farklı yöntemlerden yararlanıyoruz.

HŞ: *O zaman psikohipnoterapi başka bir şey.*

HE: Evet, psikohipnoterapide bireyin yani danışanın psikolojik durumunu öne çıkarıyorsunuz. Hipnoz yapmak terapi yapmak değildir. Sahne ve gösteri hipnozunun ise psikohipnoterapi ile hiç ilişkisi yoktur.

HŞ: *İlginç! Biz hipnozu uyutma sanıyorduk.*

HE: Değerli Halil Ağabey, halk arasında algı yine öyle. İrade dışı uyutulmak sanılıyor. Oysa kimseye kendi isteği dışında bir şey yaptırılamaz. Hipnoz da dahil.

Yüz yıllardır bilinen bu psikohipnoterapi sağaltımı amacından saptırılıyor. Zaten kitabın yazılma nedenlerinden biri de bu. Biz bunun farkına henüz varıyoruz. Bu tür çalışmalar Türkiye’de yaygınlaşarak ilerliyor.

HŞ: *Kitabında yanlış saymadıysam, 17 gerçek olayı anlatıyorsun, elbette danışanların gerçek kimliklerini saklayarak. Bu 17 kişi, kitaba alınırken belli bir yöntemle mi seçildi? Ölçüt neydi?*

HE: Belirttiğiniz gibi kitapta 17 gerçek öykü yani danışan vakası var. Bunların belli sırası yok. Mümkün olduğunca farklı vakalardan örneklemeler verilmeye çalışıldı. Ya da aynı sorunlardan söz ediliyor gibi görünen olaylarda da her danışanın özelinde, ne kadar farklı şeyler yaşanabildiğini göstermek istedim. Okur psikohipnoterapi seanslarının aşamalarını görebilir kendi sorunlarının çözümünde de zihinsel bir yol bulabilir, bulamasa bile çözümsüz olmadığını fark etsin diye.

HŞ: *Kitabın ilk ve son öykülerini bütünüyle danışanların ağzından veriyorsun. Gerçi öteki öykülerde de danışan anlatımı var ama, onlar yazarın gözetiminde. Bu ilk ve son öyküleri danışanların ağzından vermenin özel bir nedeni olmalı; nedir o?*

HE: Özellikle o vakaların, danışanların kendi ağızlarından anlatılmasının bir nedeni yok ancak okur açısından bu deneyimi yaşamış danışanların kendi bakış açıları ve kendi cümleleriyle

KAN TAKINTISI

terk edilmişti, hayaletler uğramış kadar soğuktan evimiz
ölümümüzü mezarlığa gömdükten sonra. açtım kapımızı
sokağa açılan soğukla birlikte
ışıklı bir kar kaplamıştı şehri
üzerinde kartopu oynayan bir sürü çocuk.

onlar söyleyince anladım kardan adam olduğumu
erimiş midir acep dedim kendi kendime
daha dün toprağa gömdüğüm çocuk

oysa o bir kürttü, milli bütünlüğe kastediyordu
karın silinmediği yerlerde.., onlar sakıncalı
olduğu için insandan sayılmıyorlardı. ve orada
taşıyanı olmayan isimsiz nice mezarlar havalanıyordu

eridim.., kırdım dizlerimi, kanımı dilime gömdüm.

kitapta yer almasını istedim. Çünkü kişilerin kendi duyguları ve yaşadıkları sürecin kendi anlatımlarından, daha ayrıntılı aktarılması söz konusuydu. Başka bir amaç da, bir sürecin farklı zamanlarda nasıl işlediğini danışanın (danışanların) hissettiklerini, yaşamının önceki ile sonraki gelişim ve değişimlerini yansıtmaktı.

Seansların aşama aşama verilmesindeki amaç ise o anda içinde yaşadığı duygu durumunu ve bedenindeki psikomotor değişimleri vermektir.

HŞ: *Yaptığın psikolojik çözümlerden çok etkilendiğimi belirtmek isterim. Öyle ki bunlar hemen kendimle bir hesaplaşmaya girişmeye yol açtı. Birçok sorun imgeyi (bu terim sizin) kendi kendime yakaladığımı sanıyorum. Kitabındaki psikolojik çözümlerden yazın incelemelerinde yararlanabileceğim bilgiler de edindim. Kitabını yazarken yalnızca kişileri sağaltmayı düşünmediğini, yazıncılara bir yöntem sunmayı da amaçladığını düşünüyorum, ne dersin? Yanılıyor muyum?*

HE: Değerli Halil Ağabey, olumlu söylemlerinizi beni sevindirdi. Bu kitabı yazarken psikohipnoterapi alanında çalışanlara da değişik bir yorum katar diye düşündüm... Elbette edebiyatla uğraşanların da, görünen gerçeğin ötesinde zihin, algı gibi konularla daha da zenginleşeceğini düşünüyorum.

Öte yandan günümüzde birçok insan, yaşamından memnun değil. Kiminin kaygısı, kiminin korku ve endişeleri var. Stres içinde bir hayat akıp gidiyor. Bu insanlar sorunlarıyla yüzleşmekten kaçtığı için küçük bir sıkıntı ilerde büyük rahatsızlıklara neden olabiliyor.

Bu sıkıntılar, psikohipnoterapi çalışmalarındaki zihin eğitimi ile ortadan kalkabilir diye düşünüyorum.

Sizin dediğiniz gibi kitap yazın alanında bir etki bırakırsa bu beni sevindirir.

HŞ: *Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederim.*

HE: Bana bu olanağı sağladığınız için çok teşekkür ederim.

DADAL I

her dağın kuytulduğunda o dağın içine
bir yol vardır

bilene
tavşan geçer mi
geçer
ardıç karaca
bildircin civanperçemi

dadaloğlu geçer

İsmail Güney YILMAZ

GÜNE DÜNE BİR ESKİZ

bir dere kenarı dinginliği gibi
kalbim ne çok şey özlüyor.
biraz yalnızlık, biraz ekmek
yaşamak tek bu,
yaşamak bir unutulma
ve hiç de özgün olmayan ölüp gitmelerden
yalnızca biri anlamına geliyor.

ve bizim bu yolumuz közdendir de
ardımız ergüvan
yarınlarımızısa bir enkazın rutinine hazırlanıyor.

al yanakta
bal dudakta akan kansın
cehennem nerede?

o bir beden ve atlasır.

- kapılar kapanıyor!

ah nihai kerte
baksana yerde
tüm güzel Ankara'lar, İstanbul'lar
Ankara ve İstanbul'lar

öyle cansız uzanıyor.

örtün gözlerini şehirlerin
anlamın zamanla ilgasını izleyin.
sizleyim;
süpürülmüş şimdi uzakta
aslanların ağızından çalınmış o gülüşler
hatıralardan bir yığın eskiz
düşüyor irin deryasına

bir iltihap tabakasıdır da bu
an bulanıklaştırıyor "biz"leri
düşürdüğüm güneş, birkaç tende
çürütüyor o günleri.

ara ara hâlâ hatırlanıyordur.

Osman Serhat ERKEKLİ

422
Daha önce de söz ettim. Her taraf faideli ot dolu.Pazarlarda satılanları yol kenarlarında da görüyorum. Ebegümece, hindiba, labada ... Giritliler olsa idi bu otları sokaklarda bırakmazlardı.

423
Bütün dünler hayal gibi
Takvim olmasa vakit geçmeyecek
Annem babam çocuk gibi idi.

424
Şiir dünyasını anlamadığım kadar bu milleti de anlamıyorum. Dügün, cenazede onlarca ölü veriliyor.

425
Elli yıldır İstanbul'dayım. Kadıköy çarşısında eskiden demirci, marangoz... Şimdi her dükkân yeme içme yeri. Ve hepsi dolu. Özellikle Beşiktaş ve Kadıköy Beyoğlu'nun yerini aldı. Nüfus... Ya da kalabalık için başka cazibe merkezleri...

426
İstanbul'u kayb etmek
Bir sevgiliyi kayb etmek gibi

427
Sevil Avşar diyor ki : Günlük hayatta fotoğraflar ile düşünüyoruz. Düşündüğümüzün fotoğrafı ile kendimizi ikna ediyoruz. Peki, diyor Sevil : Soyut düşünceyi, mesela felsefeyi, matematiği nereye koyacağız?

428
İnsanları son yıllarda mutlu görüyorum. Sokakta dostluklar kuruluyor, çok çocuk doğuruluyor

Çıktı!

Oluşum ve İnsan

şiir

Barbaros İrdelmen

Artshop Yayınları, İstanbul, Mart 2017, 46 s

KAÇAK BİR ÜLKEDEN

yalın ayak geçtim kor üstünden
içimde lime lime bir yangın
çatısı uçmuş yeryüzünün
geceye ilmik atıp susuyorum

kapanıyor kapılar
dağ dağ üstüne düşerken
sızlıyor dalı ağacın
üstünde bir yaban kuşu

yorgun kaldırımlar
tanık olmaktan
üzüncüne yaşam ağrısının

elektrik hatları yer altına
leylekler üzgün direklerin sökülmesinden
uğuldamiyor artık teller

sahipsiz bir kasabanın
başı boş kargaları
yağmaladı ne varsa avluda

bahçe kapısından çıktım
bir ülkeden başka bir ülkeye

yanarım yanarım
sürse de bin yıl acılarım

Nisan 2017

Okan AKBULUT

METRUK BİNA

ben babamın öz kızılım
en az bir kere bakire doğdum
ellerimin kınası çok eskide kaldı
soğanların içinde gözyaşı vardı
o yüzden bütün yemekler anne hasreti kokar
çiğlikler
çiğliklerde duvarlarım gizliydi
çiğliklerde adamlar
sosyal gerçekliğim ezilmişliği
karanlıklarım mevcudiyetimden ibaretti
karanlıklarımı yonttum
karanlıklarımı törpüledim
ama olmadı
hayat bana kayyum atamıştı
ettim dünyada
buna inandırıldım
cinsiyetlendirildim
götüme değer biçildi hep
bir bedene terkedildim
dilimin ucunda sahici sancılar vardı
ben babamın öz kızılım
en az bir kere bakire öldüm

ÇEK BAKALIM

Çek bakalım sokak aralarına
Taş götür yıkık yapılara
Teneke cırık kapılara
Aralardan sız salyangoz

Hohladın mı yalnızlığa
Küp çek kuyu başlarına
Yokuşların taşlarına
Hürmet kıl salyangoz

Kuru bir denizsin taşra başında
Arkadaş olmuşsun taşlarla
Askerlik anıları gibisin
Rüzgârların Apaçi
Uçurumların Siu
Kara-lacivert denizde
Kalmışsın karpuz kabuğu gibi

Kimi şemsiyesin
Kimi ökçe
Ya değnek
Suya kurna
Davulcuya zurna

Kaç bin yıl geçse tüketemezsin
Anadolu gönünden yalnızlığı
Nice vurulmuş ceylan
Karaca ahu var içinde
Geyikler dağlarda
Nice kale duvarı

Kovala
İçindeki burçları
Surları
Göm define gibi
Nen varsa
Bir gam savaşı bu
Gökte dönen değirmen taşı

Çay bahçeleri
Ve sokaklarla cenk
Uzun sürer
Kaç zamandır paraşüt
Kaç zaman filikasın
Çakal tilki ve kaval sesi
Ve hep martaval içinde

Alamut Kalesi'ne çık salyangoz
Bir kadehle yık duvarı

Dingin şehirleri fethediyorsun
Ellerinde yalnızlık güllesi
At ha at
Sürüyorsun atını

Ok yiyorsun âmâlardan
Ok yedikçe
Gül
Ler gürlüyor
Soğudukça ruhunda
Ham kavak hâli

GÖLGEMİZE HÜKÜM SANAT

uğultu
dışarı çıktım dans ve müzik
renkler dinamik
ilk empresyonistler böyle ortaya çıktı
sonra evrildi yeşile sokak
fark ve form doğal olmayan sıcaklık
çeşitlilik gözlerine bağlı fovizm

gözlerine baktım gök
proporsiyon doğallık çünkü yüz
ödev formların vardı sonra seviş

etine bandırdım tenimi

hadi bileklik takalım
hadi kol tüylerimizi yolalım
hadi notebook kullanalım
hadi nerde kaldı etnik giysiler

Tumturaklı âşiyân
Ve soğuk kül kahvesi

Hiç bir kahvede yeri kalmamış
Diyorlar senin için
Hiç vapur geçmiyor sağından solundan
Ve o kırık saat hiç düşmüyor
Deli akıncı dönmüyor yolundan

Sür atını engine
Dönsün bu alçak yel değirmenleri
Ruhunu öğütsün ırmak değirmeni

Rüzgâr ve kırların şarabı
Eski Lir yeni Kopuz
Ansın seni

Ey 'Harâbî'

Ver talıplara talkını
Gör sevdânın halkını
Terk etsinler kiyl-ü kâli

Ortaya çıksın âşığın hâli
Kırklar Meydanında

Çek bakalım eski sokaklara
Gölgelerin, kuz yerlerin içine
Kuytu güllerinin ve sahipsiz kedilerin ülkesine
Çek gondolu –salyangoz-
Sür kuru denizin Venedik'ine

Çek bakalım kuş kapiya

Mehmet Mümtaz TUZCU

Ö Z Ü K A D A R D I R

Gel ! dedi sana Engel
Aş, geç üstümden sağlamsa bacakların
Sen, azgın koşuların üzgün topalı

Eli sopalı kuduz mitoman
Kırala değneğimi, vur teraziye
Dedi ya çergesinde, kışır kopar, kavkı kır

Derinlik körü olmasın derini fişteleyen
Kavını, kavşağını...
Çünkü özü kadardır insanın gözü

Aytekın KARAÇOBAN

1000+1 SORU

221.
Penceremden görünen her şeyi
gösterirken sakladığım büyü ev,
ben öldükten sonra bir süre daha
yıldızların fısıltılarını dinler çatın,
diye avunmak mı kalacak bana?

222.
Şarkıcının aevlenen sesini
söndürmek için mi
flamenko dansçısının şen topuk ve zil takırtıları,
onun için mi portakal kokuyor
Endülüs'te Akdeniz'in mavisini?

223.
Yağmurdaki sicimi gören ilk insan
daha güzel anlatabilir miydi
bulunduğu yerde bağlı kaldığını?

224.
Her çocuğun irkilmesi,
zarfında durmadan çoğalan
bir avuç korku taşı.
Büyüdükçe onları bir yerlere
boşaltmayı bilmeyenlere ne demeli?

Selami KARABULUT

KENDİNİ ARAYANIN BALADI

kim bilecek yıldızlı geceler
çıtırdayan alevler içinde
kendini arayan bir gezginim
ormana doğru üflediğim ıslık
konuşkan bir ölünün neşesi

ama nasıl da acı bir siyah
kulağımda baykuşun soluğu
arzuyla nefretin kardeşi
donup kalmış saydam bakışında
tanrı'nın şefkatine sesleniyor

anlaşılmaz bir debdebe
döktü çiçeklerimi sonyaz
bana başka bir mevsim yok
düşlerim uzak denizlerde
çalkalanan kuru bir kütük

yolların tanrısız yalvacıyım
aradığı soruların müptelası
pek konuşkan içimdeki ölü
anlatıp duruyor geçmişimi
kuru otlara ve çalılıklara

durup düşünüyorum arada
neden ikizdir aşkla acının hazzı
önüm sıra yürüyen uysal ay
güneşin lütfundan aciz
yetmiyor içimi aydınlatmaya

Mehmet TOPAL*

DÜNYANIN EZİYETİ

Dünyaya herkes çöp atarmış
O yüzden dünya çok kırılırmış
Bir çöp atıldı mı küçülürmüş
Bir gün insanlar dünya çok küçüldüğü için çöp atmamaya
başlamışlar
Dünya çöp atılmadığı için her gün biraz daha büyümüş
Dünya buna çooooooooook sevinmiş
Tabii ki insanlar da sevinmiş
Dünya ve insanlar ondan sonra mutlu yaşamış.

* Mehmet Topal: 26.03.2011 doğumlu.

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 25 TL.
Produksiyon	: İhsan Üren, Z. Ersin Erdem, Yalçın Oğuz, Halim Çiftçi.	Posta Çeki ya da Banka hesabı:	Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR37000670100000072092839
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Zühtü Engüdar (Alipaşa Mah. Konuralp Cad. Karmur Apt. No: 22 D: 3 Osmangazi- BURSA)	Baskı	: Akın Erim Matb. Hocalizâde Cad. 7/27 Setbaşı - BURSA
Yazışma ve posta kargo adresi	: PK 68 16361 Ulucami - BURSA		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının bağışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.